

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 5 февруари 2026 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Павлина Панова

Членове: Надежда Джелепова
Атанас Семов
Красимир Влахов
Янаки Стоилов
Соня Янкулова
Борислав Белазелков

Десислава Атанасова
Галина Тонева
Сашо Пенев
Невин Фети
Орлин Колев

при участието на секретар-протоколита Гергана Иванова разгледа в закрито заседание на 05.02.2026 г. конституционно дело №1/2026 г., докладвано от съдия Красимир Влахов.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България във фазата на произнасяне по допустимост на искането по реда на чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 16.01.2026 г. по искане на Висшия адвокатски съвет за установяване на противоконституционност на чл. 368, ал. 3; чл. 368, ал. 2, изречение второ в частта: „на прокурора по ал. 3“ от Наказателно-процесуалния кодекс (обн. ДВ, бр. 86 от 2005 г., последно изм. и доп. ДВ, бр. 97 от 2025 г.; НПК) и на §8 от Преходните разпоредби на Закона за

изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (обн. ДВ, бр. 97 от 2025 г.; ПРЗИДНПК).

Оспорените разпоредби предвиждат, че искане за ускоряване на досъдебното производство по чл. 368, ал. 1 и 2 НПК се прави до административния ръководител на съответната прокуратура, който се произнася в едномесечен срок, а според §8 ПРЗИДНПК направените искания за ускоряване на разследването по реда на чл. 368, ал. 1 към датата на влизане в сила на този закон се разглеждат по новия ред.

В искането вносителят е изложил мотиви за противоречие на оспорените законови разпоредби с чл. 4, ал. 1 и 2, чл. 56, чл. 117, ал. 1 във връзка с чл. 122 и чл. 88, ал. 1 от Конституцията. Поддържа, че „прехвърлянето на компетентността от съда към административния ръководител на прокуратурата не въвежда нов механизъм на защита, а премахва единственият независим такъв“. Противоречието с конституционния принцип на правовата държава се обосновава с твърдението, че замяната на съдебния контрол върху спазването на изискването за разумен срок на досъдебната фаза на наказателното производство с контрол на административния ръководител на прокуратурата „отменя единственото ефективно средство за защита в хода на самото производство и се създава нормативен режим, при който евентуалното нарушение може да бъде констатирано едва след неговото осъществяване“. Поддържа се, че в резултат „целият институт на чл. 368 НПК се обезсмисля“, тъй като „новата ал. 3 не добавя никакви реални правомощия за преодоляване на забавянето, доколкото и към момента горестоящият прокурор разполага с възможността да дава задължителни указания и да упражнява контрол върху работата на подчинените си прокурори, включително и по сигнали на заинтересуваните лица“.

Вносителят твърди също, че заменянето на „достъпа до съдебен контрол в случаите на нарушения на разумния срок на разследване в досъдебното производство с изцяло вътрешен административен механизъм“ води до „тежко и непосредствено нарушение на правото на защита, гарантирано от чл. 56 от Конституцията, като едновременно с това засяга и конституционно установения статут на съда като първостепенен носител на съдебната власт по силата на чл. 117, ал. 1 и чл. 122 от Конституцията“. В този смисъл според него „законодателната намеса засяга не само субективното право на защита, но и самата институционална роля на съда“ като решаващ орган, защитаващ правата и законните интереси на гражданите и юридическите лица.

В искането се поддържа, че процедурата по приемането на оспорените разпоредби е в „пряко нарушение на чл. 88, ал. 1 от Основния закон“, тъй като те са приети като „техническо предложение на един депутат“ „без мотиви, без обсъждане и фактически без първо гласуване на променената норма, което е абсолютно несъвместимо с принципите на парламентаризма и прозрачността при създаване на закони“. Поставя се под въпрос и самото наличие на „осъзнато изразяване на законодателна воля“, тъй като „духът, съдържанието и целта на внесенния правителствен законопроект са точно в обратната посока на приетото с атакуваните разпоредби“.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, съобрази следното:

Искането е направено от субект на инициатива съгласно чл. 150, ал. 5 от Конституцията. Същото попада в обхвата на правомощието на Висшия адвокатски съвет да сезира Конституционния съд, тъй като е насочено към установяване на противоконституционност на законови разпоредби, за които се твърди, че накърняват права на гражданите. Във връзка с това в искането вносителят е посочил, че с оспорените разпоредби се засягат „правата на заинтересуваните лица, които имат правен интерес да упражнят

възможността за съдебен контрол върху забавянето на досъдебното производство и да поискат произнасяне на независим съд относно спазването на разумния срок на разследването“. Според него това право, „като част от правото на съдебна защита по чл. 56 от Конституцията във връзка с чл. 117, ал. 1 и чл. 122 от Конституцията, както и инкорпорираното във вътрешното законодателство право на справедлив процес по чл. 6, ал. 1 от Конвенцията за защита на човешките права и основните свободи (ЕКПЧ), е било изрично гарантирано от предходната редакция на чл. 368 НПК чрез възлагане на съда да се произнесе по искането за ускоряване“.

Предмет на искането е установяване на противоконституционност на действащи законови разпоредби, което е правомощие на Конституционния съд по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

По предмета на искането Конституционният съд не се е произнасял с решение или с определение за неговата недопустимост, поради което не е налице и отрицателната процесуална предпоставка, която да изключва допустимостта му (чл. 21, ал. 6 ЗКС).

Искането е съобразено с изискуемите от чл. 17, ал. 1 и 2 ЗКС и чл. 18, ал. 1 и 2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС) форма и реквизити.

Конституционният съд приема, че при тези данни искането следва да бъде допуснато за разглеждането по същество.

На основание чл. 20а, ал. 1 ПОДКС Съдът приема, че с оглед на предмета на искането следва да бъдат конституирани като заинтересувани институции, които да представят становища по делото: Народното събрание, президентът, Министерският съвет, Върховният касационен съд, главният прокурор, министърът на правосъдието, Висшият съдебен съвет, омбудсманът.

На основание чл. 20а, ал. 2 ПОДКС Съдът намира, че следва да бъде отправена покана да предложат становище по предмета на делото следните

неправителствени, съсловни и други организации: Съюзът на юристите в България, Съюзът на съдиите в България, Българската съдийска асоциация, Асоциацията на прокурорите в България, Камарата на следователите в България, Фондация „Български адвокати за правата на човека“, Асоциация за европейска интеграция и права на човека.

На основание чл. 20а, ал. 3 ПОДКС следва да бъдат поканени да дадат писмено правно мнение по предмета на делото следните изтъкнати специалисти от науката и практиката: чл.-кор. проф. д.н. Борис Велчев, проф. д.н. Антон Гиргинов, проф. д.н. Георги Митов, проф. д.н. Маргарита Чинова, проф. д-р Веселин Вучков, проф. д-р Гергана Маринова, доц. д-р Екатерина Салкова, доц. д-р Ивайло Цонков и д-р Боян Бележков.

По изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 ЗКС, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

Допуска за разглеждане по същество искането на Висшия адвокатски съвет за установяване на противоконституционност на чл. 368, ал. 3; чл. 368, ал. 2, изречение второ в частта: „на прокурора по ал. 3“ от Наказателно-процесуалния кодекс (обн. ДВ, бр. 86 от 2005 г., последно изм. и доп. ДВ, бр. 97 от 2025 г.) и на §8 от Преходните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (обн. ДВ, бр. 97 от 2025 г.).

Конституира като заинтересувани институции по делото: Народното събрание, президента, Министерския съвет, Върховния касационен съд, главния прокурор, министъра на правосъдието, Висшия съдебен съвет, омбудсмана, на които да се изпратят преписи от искането и от определението, като им се предоставя 30-дневен срок от уведомяването да представят писмено становище по предмета на делото.

Отправя покана да предложат становище в същия срок до: Съюза на юристите в България, Съюза на съдиите в България, Българска съдийска асоциация, Асоциация на прокурорите в България, Камара на следователите в България, Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и Асоциация за европейска интеграция и права на човека, на които да се изпратят преписи от искането и от определението.

Отправя покана да дадат писмено правно мнение до: чл.-кор. проф. д.н. Борис Велчев, проф. д.н. Антон Гиргинов, проф. д.н. Георги Митов, проф. д.н. Маргарита Чинова, проф. д-р Веселин Вучков, проф. д-р Гергана Маринова, доц. д-р Екатерина Салкова, доц. д-р Ивайло Цонков и д-р Боян Бележков, на които да се изпратят преписи от искането и от определението, като им се дава 30-дневен срок да дадат писмено правно мнение по предмета на делото.

Препис от определението да се изпрати на вносителя на искането, който в 30-дневен срок може да представи допълнителни съображения.

Председател:

Павлина Панова

Членове:

Надежда Джелепова

Десислава Атанасова

Атанас Семов

Галина Тонева

Красимир Влахов

Сашо Пенев

Янаки Стоилов

Невин Фети

Соня Янкулова

Орлин Колев

Борислав Белазелков